

Ovidiu NICULESCU
și
Valeria SECIU

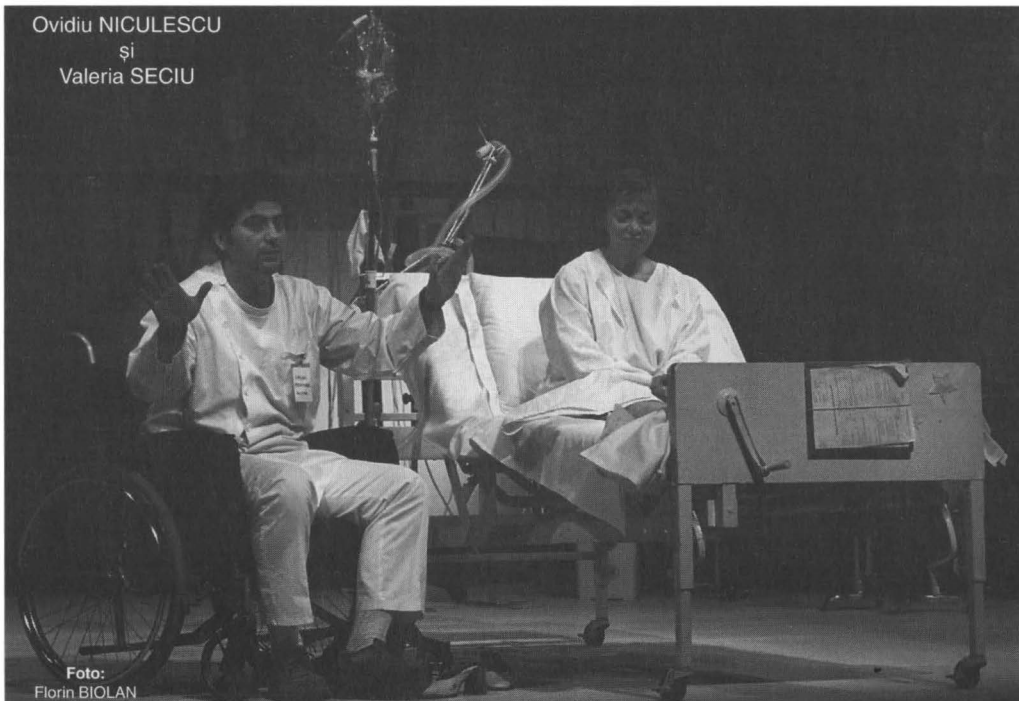

Foto:
Florin BIOLAN

Ion CAZABAN

„Nu credeam să 'nvăt...”

„Bună! Cum vă simțiți astăzi?” În liniștea începutului de reprezentație, întrebarea ni se adresează direct, nouă, celor din sală. La rampă, femeia cu un zâmbet abia schițat pe fața răvășită, așteaptă parcă răspunsul nostru. Este – vom afla imediat – profesoara *Vivian Bearing*, bolnavă de cancer ovarian. Ceea ce urmează, adică spectacolul Cătălinei Buzoianu, se înalță, pur și simplu, din gândurile și simțirile acestei femei. Și pentru ea, și pentru noi care o privim tăcuți, simțirea are, inevitabil, un rost esențial. N-a reușit nici publicul new-yorkez, nu reușim nici noi – oricât am fi deprinși cu răs'u-plânsu' – să oprim emoția ce ne supune. Cum ne simțim? Cum ne mai simțim? – sunt întrebări ce ni le vom pune pe durata unui spectacol profund tulburător, până la lacrimă reținută.

Interpretarea de excepție a Valeriei Seciu aduce, însă, pe scenă mai mult decât finalul

unei biografii frânte brutal de boală, cu evocări explicabile și retrospectivii inerente. Relatăta prin diferite momente inserate de subconștient (copilărie, studenție, afirmare profesională), expusă cu o luciditate susținută, paradoxal, de transfigurări poetice – viața *Viviane*i impune, dincolo de orice sentiment copleșitor, o situație existențială. Sub șocul diagnosticului, aruncată brusc în anticamera morții, va găsi totuși puterea să se urmărească atentă, chiar cu ironie: „*Acum sunt material didactic*”. Și este, în fapt, pentru investigațiile doctorilor din spital. Așa fiind, își va controla suferința, o va urmări mereu cu ochii mari deschiși – suferința prin care își poate cunoaște rezistența și limitele. Profesoara specializată în literatura engleză a secolului XVII, nu-l are alături decât pe poetul studiat obsesiv încă din tinerețe, John Donne, cel

care crezuse creștinește în moartea morții. Pentru *Vivian*, imaginile și meditațiile lui Donne sunt – trebuie să fie – mai reale decât boala care se extinde și o anihilează biologic. Proiecția țesuturilor maligne îi apare ca o fascinantă ficțiune picturală. La tratamentul ce o desfigurează, la regimul clinic care o falsifică, nu poate opune decât o gândire tenace, susținută de invocarea versurilor lui Donne. Detaliul de joc este detaliu de viață interioară, inclusiv sarcasmul perceptibil prin care încearcă să-și apere autonomia. A vorbi devine, pentru ea, o terapie și un mod de afirmare a spiritului, rezistând stării patologice. „*Trebuie să fiu tare*” – sunt cuvintele ei către public, vorbindu-i continuu. Interpretată de Valeria Seciu, *Vivian* este, în felul său, un personaj combatant prin cuvânt. Discursul ei, altădată livresc, didactic (cu care i se confundase viața), capătă un sens nou. Îndârjirea cu care caută, uneori, să păstreze contactul direct cu publicul, primește, acum, o semnificație tragică. Mereu, se întoarce spre deschiderea scenei, lăsând în spate cadrul restrictiv al spitalului. Pentru că, în situația sa, nu mai dispune decât de două ieșiri: spre textele lui Donne și spre privirile publicului...

Montarea Cătălinei Buzoianu aprofundează perspectiva meditativă a piesei și evită melodrama biografică, anecdotică, declarativă. Contrapunctul, contrastul, discrepanța sunt utilizate regizoral în compoziția unui spectacol deopotrivă sensibil și lucid. Câtă sensibilitate, atâta tensiune lucidă – ne tentează o parafrază. Personajele ce vin din trecut acutizează dureră prezentul, contrastele au o certă rezonanță emoțională, discrepanțele scot în relief ambianța umană. Cuvintele profesoarei („*truda de-o viață*”) n-au ecou la studenții indiferenți în pragmatismul lor prea comun. Colega sa titrată (Monica Mihăescu), lipsită de experiența suferinței, este, în fond, o ipostază a superficialității și suficienței. Doctorii – unul grav, sever, expeditiv (Gheorghe Visu), celălalt excesiv dinamic,

jovial amăgitor (Ovidiu Niculescu) – sunt figuri proeminente într-un spital ce-și propune, cel puțin, să asigure moralul ridicat al celor fără șansă și decența sfârșitului. Doar tânăra asistentă (Mihaela Rădescu) va dovedi mai mult decât profesionalism: o sinceră bunăvoință și simpatie pentru pacientă. Momentele de destindere programată intervin, mai curând, ca „suspense”, sporind anxietatea. Formulele repetate: „*E bine? Da!*”, „*Relaxează-te!*” vor preciza, din contră, tensiunea acumulată o dată cu alunecarea *Viviane*i, spre moarte.

La a doua colaborare cu Cătălina Buzoianu (după *Pescărușul*), Lia Perjovschi a conceput o scenografie în alb, reprezentativă și utilă: paturi, măsuțe, aparatură, cabluri, tuburi, cutii, flacoane, halate de spital... O scenografie ale cărei elemente concrete, definitorii, se pot estompa prin modificarea luminii, se topesc într-o pâclă lăptoasă, pentru momentele de evadare în imaginar. Pe albul ei, tremură proiecții evanescente: cercuri de azur, texte hipertrofiat, copleșitoare (ar merita comentată, aici, funcția textului ca în imagine). Albastrul va însoți un final solemn și jucăuș totodată, improvizat simplu, uman, cu atât mai emoționant. După o agonie îndulcită de morfină, după un delir înseninat de povestea copilăriei, urmează desprinderea, despuirea de hainele lumești...

„*Tratamentul este foarte educativ. Învăț să sufăr*”, spunea *Vivian* cu un sarcasm constant. Dacă ea își imaginează moartea prin poemele lui Donne, pentru noi receptarea morții nu poate fi decât eminesciană: „*Nu credeam să'nvăț a muri vr'odată*”...

Teatrul Mic – Spirit de Margaret Edson. Traducerea: Răzvan Ionescu. Direcția de scenă: Cătălina Buzoianu. Scenografia: Lia Perjovschi. Ilustrația muzicală live: Mihaela Măcelaru. Înregistrarea muzicală: D.J. Rhadoo. Consultanți: Antoaneta Ralian, Mihaela Anghelescu Irimia. Mișcarea scenică: Mălina Andrei. Cu: Valeria Seciu, Gheorghe Visu, Ovidiu Niculescu, Mihaela Rădescu, Monica Mihăescu, Ilinca Bantaș, Mihaela Măcelaru, Liliana Pană, Radu Zetu, Bogdan Talașman, Marius Călugărița. Data premierei: 16 februarie 2001.